

Småföretagen drar sitt strå till stacken

– miljöarbete i småföretag

företagarna[®]

januari 2008

Miljöarbete i småföretag

Sammanfattning

Trots allt mer fokus på miljöfrågor är kunskapen om hur den absolut största gruppen företag, småföretagen, arbetar med dessa frågor bristande. Företagarna skingrar här en del av denna okunskap och ger dessutom tips på hur flera goda ambitioner kan realiseras.

De redovisade resultaten ger sammantaget en mycket positiv bild av småföretagarnas miljöarbete. Det visar sig att småföretagarna i stor utsträckning drar sitt strå till stacken. Majoriteten av dem har miljöanpassat sin verksamhet och upplever samtidigt tydliga, inte minst affärsmässiga, fördelar av miljöanpassningen. Småföretagens miljöarbete är proaktivt där egna initiativ är viktigare än myndighetskrav och lagstiftning. Miljölagstiftningen anses dock dåligt anpassad till småföretag.

Med denna bakgrund menar Företagarna att det måste bli lätt att göra rätt. Vi ser ingen brist på engagemang eller drivkrafter hos småföretagarna. Miljölagstiftningen behöver dock bli enklare och mer småföretagsanpassad för att engagemanget inte ska riskera att komma på skam. Det handlar inte om att sänka våra ambitioner på miljöområdet. Det handlar istället om att göra det möjligt att realisera dem.

Miljöarbete i småföretag – ett eftersatt men viktigt forskningsområde

Debatten kring miljöfrågor är intensiv, inte minst mot bakgrund av klimatförändringarna. Mediernas fokus är ofta på de större företagens miljöarbete och miljöpåverkan. Men över 99 % av alla svenska företag har mindre än 50 anställda. Kunskapen om småföretagens miljöarbete är dock tyvärr mycket begränsad.

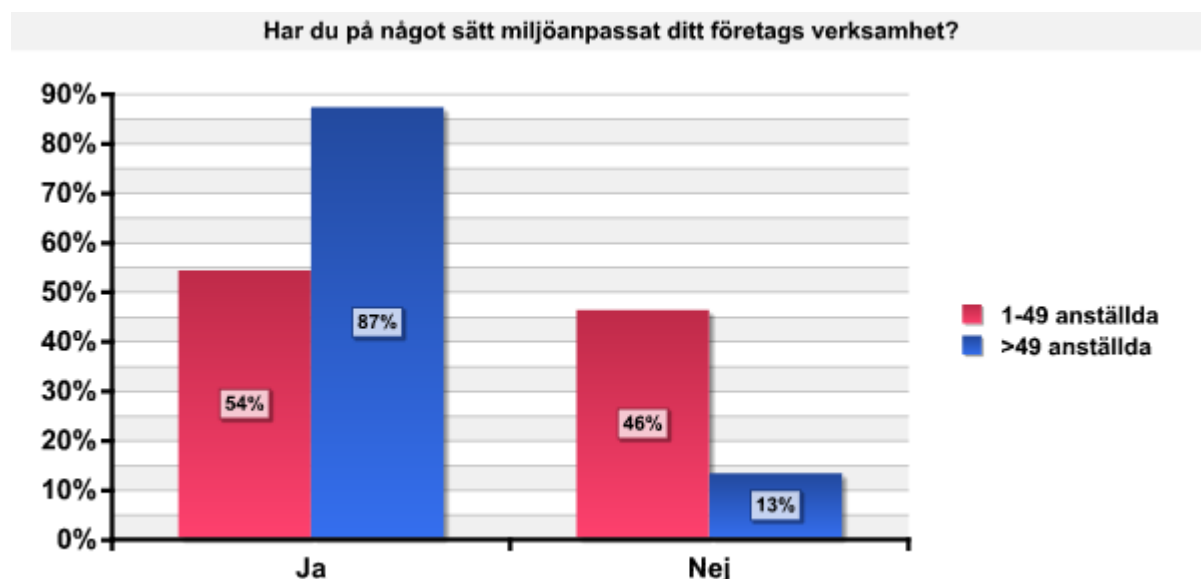
Småföretagarnas miljöarbete är ett eftersatt forskningsområde. Kunskapsluckorna har hittills inte bara gällt vilken form av miljöarbete som småföretagare bedriver utan det har också saknats kunskap om vilka fördelar som småföretagare upplever av ett ökat miljöarbete och vad som möjligen hindrar företagen från att göra mer.

För att skingra denna okunskap har Företagarna gjort två undersökningar om småföretagens miljöarbete: dels en panelundersökning bland våra medlemmar, dels en bredare urvalsundersökning (SKOP). Urvalsundersökningen kompletterar och visar samstämmiga resultat med panelundersökningen bland Företagarnas medlemmar.

En majoritet av småföretagen har miljöanpassat sin verksamhet

Företagarnas urvalsundersökning visar att en klar majoritet (54 %) av småföretagen¹ på något sätt har miljöanpassat sin verksamhet. Denna andel skiljer sig mellan företag av olika storleksklasser. Bland de riktigt små företagen med mellan en och tio anställda är motsvarande andel 50 %. De stora och medelstora företagen med minst femtio anställda har arbetat med miljöanpassning i en högre utsträckning än småföretagen. Hela 87 % av dessa företag uppger att ett anpassningsarbete har skett. I Företagarnas panelundersökning var andelen företag som miljöanpassat sin verksamhet 68 %.

Diagram 1. Miljöanpassning i små och stora företag.

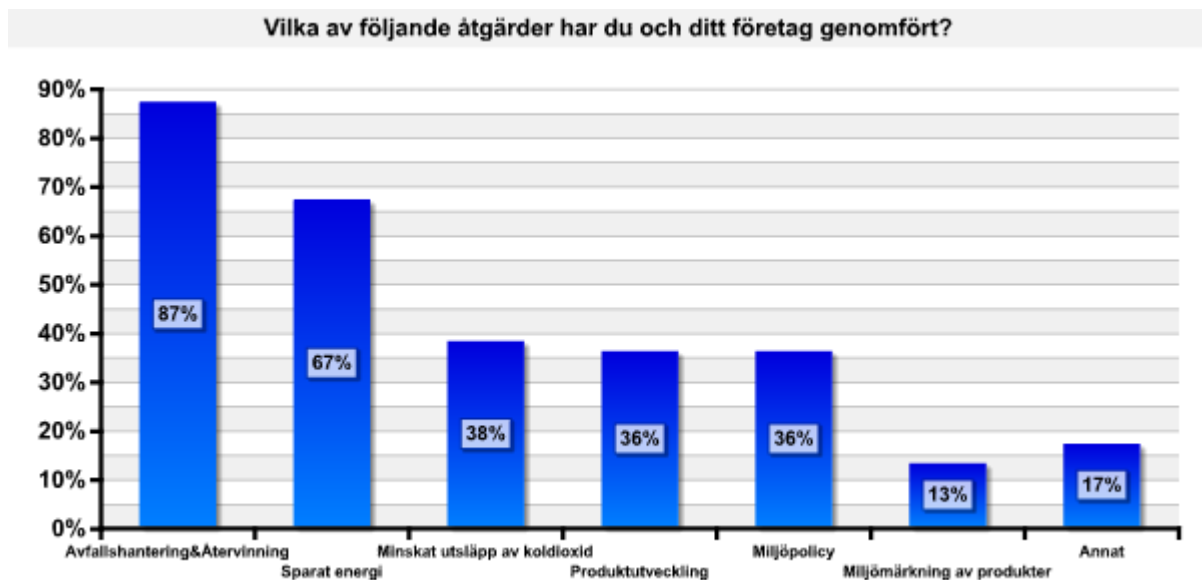
Källa: SKOP (2008)

¹ Med småföretag avses i texten företag med 1-49 anställda

Andelen småföretag som på något sätt har miljöanpassat sin verksamhet är dock troligen större än de ovan nämnda 54 %. När företagarna får följdfrågor om konkreta åtgärder som de genomfört visar det sig att de arbetar med miljöfrågor i en högre utsträckning än de själva tror.

Avfallshantering och energibesparande åtgärder är de vanligaste förekommande åtgärderna i småföretagen. Nästan nio av tio företag (87 %) har arbetat med avfallshantering och återvinning medan två tredjedelar (67 %) av småföretagen har sparat energi. Vidare har två femtedelar (38 %) av småföretagen minskat sina koldioxidutsläpp medan en dryg tredjedel (36 %) har utarbetat en miljöpolicy. Det är också 36 % av företagen som genomfört produktutveckling och 13 % som har arbetat med miljömärkning av företagets produkter.

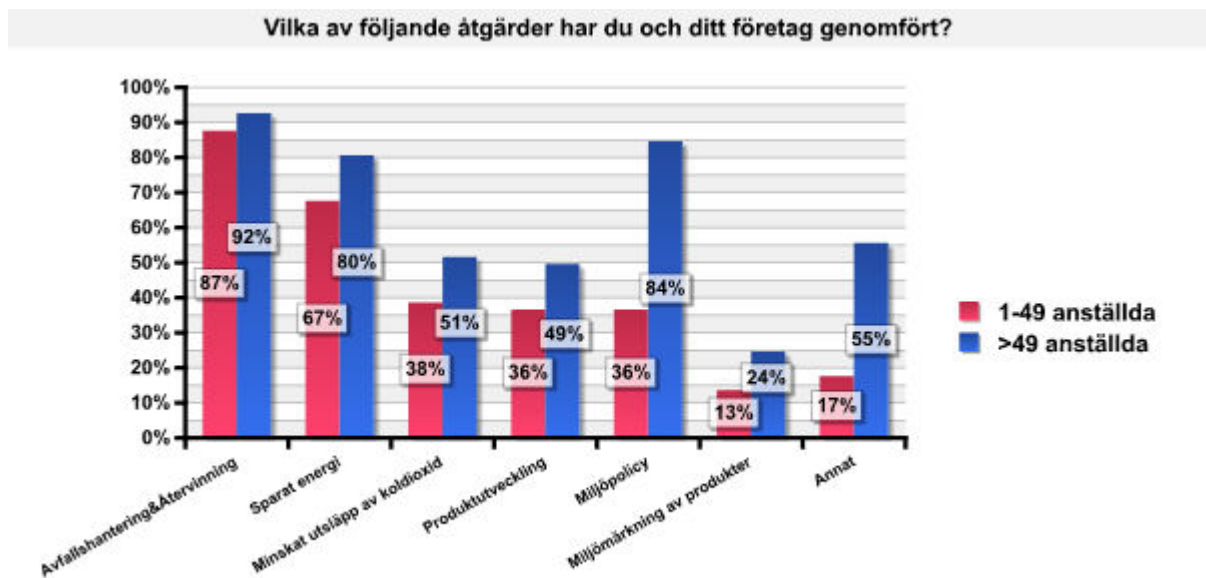
Diagram 2 Genomförda åtgärder i företag med 1-49 anställda.

Källa: SKOP (2008)

De större företagen har genomgående genomfört en miljöanpassning av verksamheten i en större utsträckning. I diagram 3 visas genomförda åtgärder i småföretag respektive i företag med minst 50 anställda.

Diagram 3. Genomförda åtgärder i små och stora företag.

Källa: SKOP (2008)

Småföretagen upplever stora fördelar med miljöanpassningen

De småföretag som uppger att de har miljöanpassat sin verksamhet upplever stora fördelar av miljöarbetet och då särskilt fördelar som är kopplade till affärsnytta. Fyra av fem småföretagare (79 %) svarar att de själva eller deras medarbetare har blivit mer miljömedvetna. Tre av fem (61 %) har fått nya kunder eller behållit gamla kunder på grund av företagets miljöanpassning. Ytterligare två av fem (41 %) företag upplever att de har fått ett starkare varumärke. En tredjedel (35 %) av företagen har blivit mer konkurrenskraftiga. En ytterligare tredjedel (31 %) av företagen har sänkt sina kostnader. En dryg tiondel (11 %) anser att det blivit lättare att rekrytera personal och ytterligare två femtedelar (42 %) ser andra fördelar med miljöanpassningen.

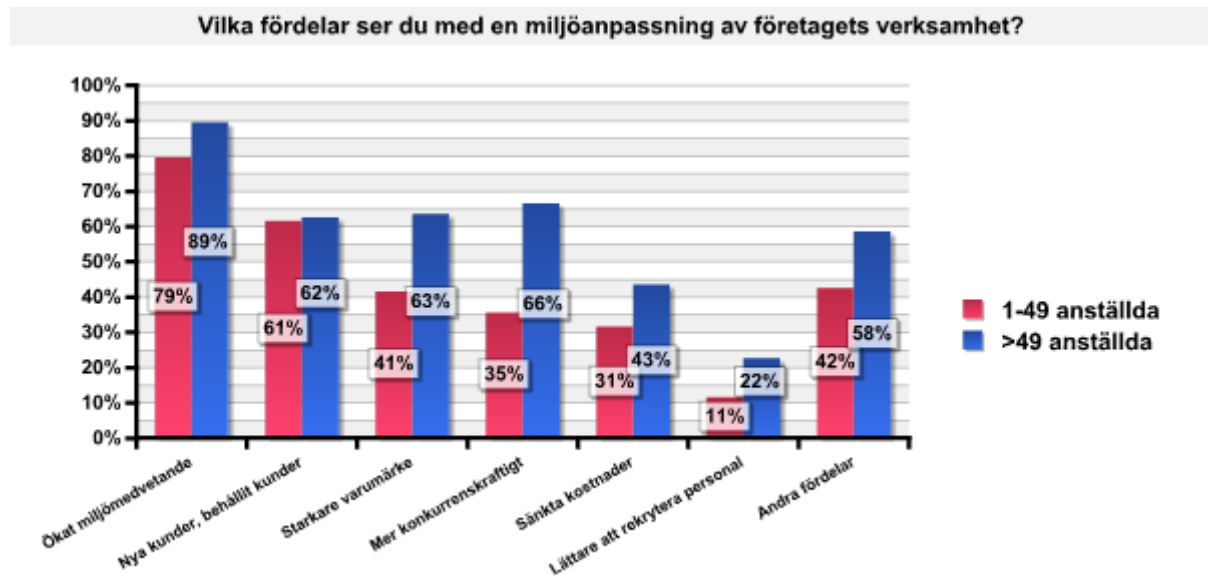
Diagram 4. Upplevda fördelar med miljöanpassning bland småföretag.

Källa: SKOP (2008)

Motsvarande andelar för företag med minst 50 anställda är något större. I diagram 5 visas de upplevda fördelarna av miljöanpassning i småföretag respektive företag med minst 50 anställda. Anmärkningsvärt är att hela 93 % av småföretagen ser fördelar med miljöanpassningen. Motsvarande andel för de stora företagen uppgår till hela 99 %.

Diagram 5. Upplevda fördelar med miljöanpassning bland små och stora företag.

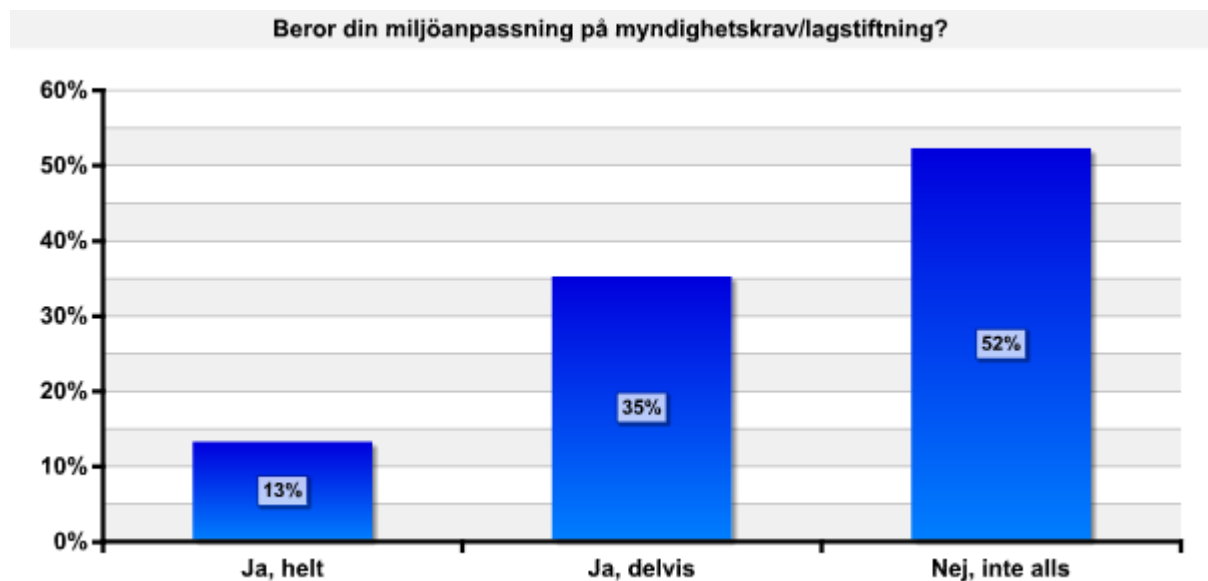

Källa: SKOP (2008)

Egna initiativ är mycket viktigare än myndighetskrav/lagstiftning

Småföretagens miljöanpassning sker i stor utsträckning utan tvingande myndighetskrav/lagstiftning. Endast 13 % av småföretagen svarar att deras miljöanpassning helt beror på myndighetskrav eller lagstiftning. En dryg tredjedel (35 %) svarar att miljöanpassningen delvis beror på myndighetskrav eller lagstiftning medan över hälften (52 %) menar att anpassningen inte alls beror på krav och lagar.

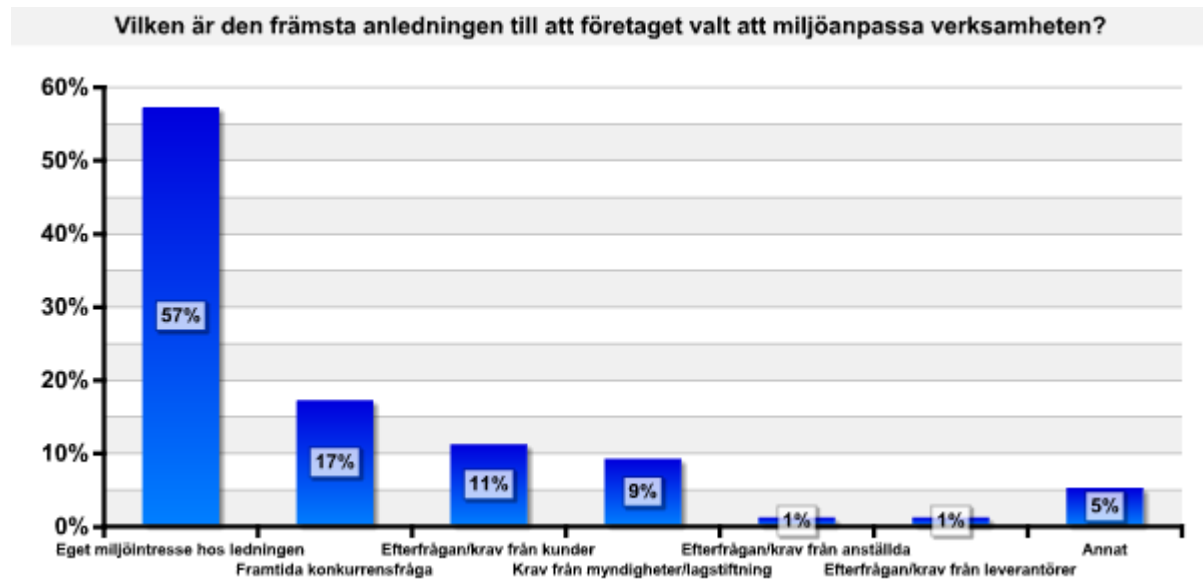
Diagram 6. Beror småföretagares miljöanpassning på myndighetskrav/lagstiftning?

Källa: SKOP (2008)

I panelundersökningen bland Företagarnas egna medlemmar svarar en klar majoritet, 57 % att det egna miljöintresset var den främsta drivkraften bakom företagets miljöanpassning. Krav från myndigheter/lagstiftning kommer först på en fjärde plats bland de främsta orsakerna med 9 % av rösterna. På andra och tredje plats placerade sig mer affärsdrivna anledningar i form av "Framtida konkurrensfråga" med 17 % och "Efterfrågan/krav från kunder" med 11 %.

Diagram 7. Främsta anledningen till företagets miljöanpassning.

Källa Företagarnas panel (2007)

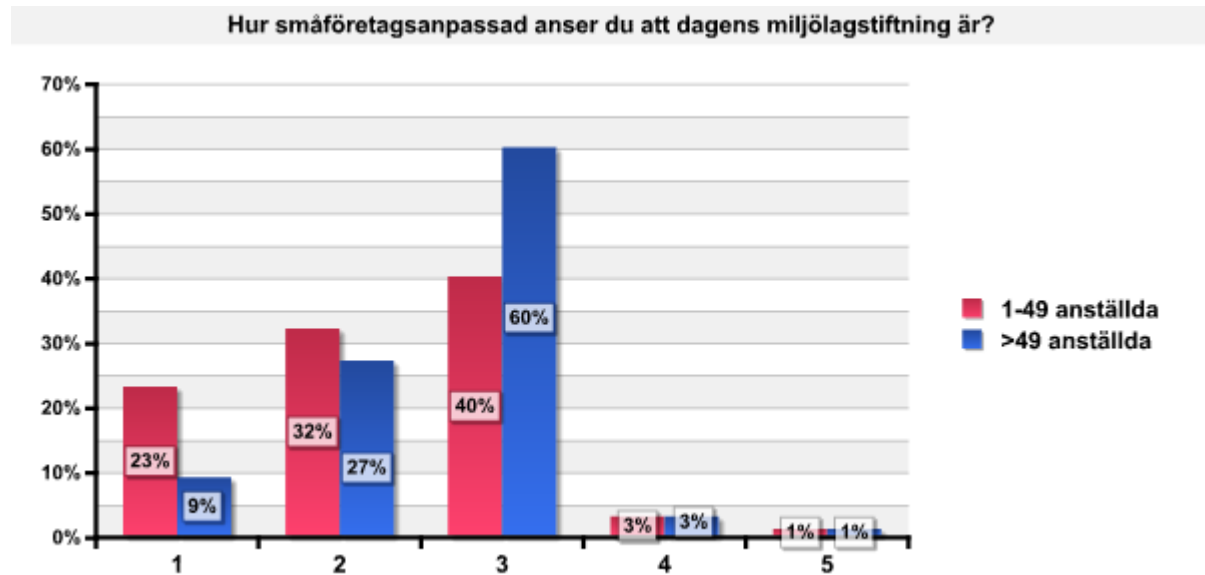
Denna proaktiva inställning till miljöarbete är även samstämmigt med resultaten i en studie från Nutek från 2004². Det viktigaste skälet till miljöarbete var i den undersökningen det egna engagemanget tätt följt av affärsdrivna skäl som minskad resursåtgång, konsumentkrav och ökad konkurrenskraft. Egennyttan av miljöarbetet bedömdes således vara en viktigare faktor än externa krafter.

Miljölagstiftningen är inte anpassad till småföretag

Företagen har även fått ge dagens miljölagstiftning ett betyg på hur småföretagsanpassad den är. Skalan sträcker sig mellan 1 som motsvarar "inte alls småföretagsanpassad" och 5 som motsvarar "helt och hållet småföretagsanpassad". Småföretagarnas samlade betygsättning är 2,3 på den femgradiga skalan. De riktigt små företagen med färre än tio anställda ger samtidigt ett ännu lägre betyg om 2,2. De större företagen ger det något högre betyget 2,6. Den samlade bilden är dock att miljölagstiftningen underkänns som dåligt småföretagsanpassad.

² Nutek. 2004. Det lönsamma miljöarbetet. Miljöstrategier och resultat i småföretag. Nutek – verket för näringslivsforskning, Stockholm. Rapport B 2004:5. Sida 52.

Diagram 8. Hur småföretagsanpassad är dagens miljölagstiftning?

Källa SKOP (2008)

Småföretag drar sitt strå till stacken men det måste bli enklare

De redovisade resultaten ger sammantaget en mycket positiv bild av småföretagarnas miljöarbete. En majoritet av småföretagen har miljöanpassat sin verksamhet och upplever samtidigt stora, inte minst affärsmässiga, fördelar av miljöanpassningen. Småföretagens miljöarbete är också proaktivt där egna initiativ är viktigare än myndighetskrav och lagstiftning.

Den redovisade betygsättningen av miljölagstiftningen överrensstämmer i stort med Företagarnas uppfattning: svensk miljölagstiftning är alltför ofta dåligt anpassad till småföretagens förutsättningar. Det tycks samtidigt finnas en stark och blocköverskridande politisk ambition att verka för att Sverige ska vara ett föregångsland i miljöfrågor. För att kunna realisera denna ambition krävs att det blir lätt att göra rätt även i småföretagens miljöarbete.

Regelverk är alltför ofta konstruerade med stora företags behov och möjligheter som mall. Företagarna förordar istället att normgivningen i lagstiftningen ska utgå från småföretagens perspektiv enligt EU-kommissionens slogan ”Think small first”. Det är bättre att tänka i småföretagartermen först och sedan anpassa reglerna för stora företag istället för tvärt om. De krav som småföretag kan uppfylla kan rimligen även större företag klara av medan det omvända ofta inte är fallet.

Kostnaderna för att tillmötesgå miljölagstiftningen är också onödigt stor. Bara de svenska företagens administrativa kostnader (kostnaderna för att samla in, lagra och överföra information) för regler på miljöområdet har av Nutek uppskattats till ca 3,6 miljarder per år. Regeringens ambition att minska företagens totala administrativa kostnad med 25 % till hösten 2010 är lovvärd och mycket välbehövlig, inte minst för småföretagen. Men om målet ska nås måste regelförenklingsarbetet ges en högre prioritet.

Företagarna menar således att det måste bli lätt att göra rätt. Det finns till synes ingen brist på engagemang eller drivkrafter hos småföretagarna. Miljölagstiftningen behöver dock bli enklare och mer småföretagsanpassad för att engagemanget inte ska riskera att komma på skam. Det handlar inte om att sänka våra ambitioner på miljöområdet. Det handlar istället om att göra det möjligt att realisera dem.

Så här gjorde vi undersökningen

Statistiken i rapporten har sin huvudsakliga grund i en SKOP-undersökning. Statistiken från SKOP är baserad på telefonintervjuer med ett urval av svenska privata företag med minst en anställd. Intervjuerna är genomförda mellan 14 december 2007 och 8 januari 2008. Sammanlagt intervjuades 602 personer. Efter viktning av urvalets strata gentemot den totala företagspopulationen i Sverige är resultaten representativa för alla svenska företag med minst en anställd.

Vi har även använt oss av vårt eget panelverktyg där vi ställer frågor till några dem av våra ca 55 000 medlemmar som valt att ingå i panelen. Företagarnas miljöpanel genomfördes i november 2007. Antalet medlemmar som deltog i den webbaserade enkäten var 1986 stycken.